КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Установа адукацыі
"Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка"

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце
ўстановы вышэйшай адукацыі
"Беларускі дзяржаўны педагагічны
ўніверсітэт імя Максіма Танка"
_____ А.В. Макоўчык
"12" ____06____ 2018 г.

Рэгістрацыйны № УД 31-1-11/2018 вуч.

СТАРАСЛАВЯНСКАЯ МОВА

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасцей:

1 – 02 03 01 Беларуская мова і літаратура
1 – 02 03 03 Беларуская мова і літаратура.
Замежная мова (з указаннем мовы)

2018 г.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарта ОСВО 1-02 03 03 - 2013 установы вышэйшай адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка" па спецыяльнасці 1 – 02 03 01 Беларуская мова і літаратура, 1 – 02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (англійская), зацверджанага і ўведзенага ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 30.08. 2013 г. № 87.

СКЛАДАЛЬНІК:
М.С.Ржавуцкая, дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства ўстановы вышэйшай адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка", кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:
У.І.Куліковіч, загадчык кафедры родакіўнай-выдавецкіх тэхналогій ўстановы адукацыі Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;
І.Л.Бурак, дацэнт кафедры беларускага і рускага мовазнаўства ўстановы вышэйшай адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка", кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:
Кафедрай беларускага мовазнаўства ўстановы вышэйшай адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка"
(пратакол № 8 ад 23.03. 2018 г.)
Загадчык кафедры _____ Д.В.Дзятко

Навукова-метадычным саветам ўстановы вышэйшай адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка"
(пратакол № 5 ад 19.06.2018 г.)

Афармленне вучэбнай праграмы і суправоджальных матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае.
Метадыст вучэбна-метадычнага
ўпраўлення ЬДПУ _____ С.А.Старадуб

Адказны за рэдакцыю: М.С.Ржавуцкая

Адказны за выпуск: М.С.Ржавуцкая

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне “Стараславянская мова” прызначана для рэалізацыі на першай ступені вышэйшай адукацыі ў межах цыкла спецыяльных дысцыплін і займае сярод іх важнае месца. Вучэбная дысцыпліна дае ўяўленне аб станаўленні стараславянскай мовы, разглядае заканамернасці яе функцыянавання ў розныя гістарычныя эпохі, шляхі фарміравання, развіцця і ўдасканалення стараславянскай мовы. Тэарэтычныя веды і практычныя ўменні і навыкі, набытыя студэнтамі пры вывучэнні курса “Стараславянская мова” адыгрываюць важную ролю ў прафесійнай падрыхтоўцы настаўніка-філолага: паказваюць культурную ролю стараславянскай мовы ў розныя гістарычныя перыяды, фарміруюць у студэнтаў устойлівыя навыкі аналізу моўных фактаў у помніках славянскага пісьменства. “Стараславянская мова” – вучэбная дысцыпліна, якая ўключае два раздзелы: фанетычныя і граматычныя працэсы ў праславянскай мове дапісьмовай эпохі і ў стараславянскай мове. Гэтая дысцыпліна дае ўяўленне пра старажытную кніжна-пісьмовую мову праваслаўных краін, пра функцыі агульнаславянскай літаратурнай мовы ў старажытны перыяд і пра яе значэнне ў гісторыі літаратурных моў паўднёвых і ўсходніх славян у пазнейшую гістарычную эпоху; разглядае розныя яе ўзроўні: лексіка-фразеалагічны, фанетычны, марфалагічны, сінтаксічны; тлумачыць з'явы стараславянскай мовы праз параўнанне і супастаўленне з іншымі славянскімі мовамі. Вучэбная дысцыпліна “Стараславянская мова” прызначана дапамагчы студэнтам атрымаць грунтоўныя веды пра фанетычную і граматычную сістэму стараславянскай мовы, яе сінтаксічныя і лексічныя асаблівасці; даць пэўнае ўяўленне пра асноўныя помнікі стараславянскай пісьменнасці, іх вызначальныя рысы.

Пры вывучэнні стараславянскай мовы прадугледжваецца пераемнасць і сувязь яе з іншымі лінгвістычнымі прадметамі (гістарычнай граматыкай, дыялекталогіяй, гісторыяй беларускай літаратурнай мовы і інш.).

Мэта вучэбнай дысцыпліны “Стараславянская мова” – развіць і ўдасканаліць лінгвістычную кампетэнцыю студэнта ў аналізе моўных фактаў праславянскай і стараславянскай мовы, сфарміраваць установкі на практычнае ўкараненне атрыманых ведаў у будучай прафесійнай дзейнасці і іншых сферах сацыяльнай актыўнасці, выхаваць любоў і павагу да мастацкага слова, духоўнай і інтэлектуальнай спадчыны беларускага народа і іншых славянскіх народаў у гістарычным кантэксце.

Задачы вучэбнай дысцыпліны “Стараславянская мова”:

– даць навукова абгрунтаваныя тэарэтычныя веды па гісторыі ўзнікнення і развіцця пісьменнасці ў славянскіх народаў;

– азнаёміць студэнтаў з рознымі поглядамі вучоных на паходжанне стараславянскай мовы;

– раскрыць заканамернасці функцыянавання і культурную ролю стараславянскай мовы ў розныя гістарычныя перыяды;

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

– сфарміраваць устойлівыя навыкі лінгвістычнага аналізу моўных фактаў у помніках славянскага пісьменства;

– развіць і ўмацаваць навыкі практычнага выкарыстання тэарэтычных ведаў пры каменціраванні стараславянскіх помнікаў пісьменства.

Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў *акадэмічных, сацыяльна-асобасных і прафесійных кампетэнцый.*

Патрабаванні да акадэмічных кампетэнцый

Студэнт павінен:

АК-5. Быць здольным ствараць новыя ідэі (валодаць крэатыўнасцю).

АК-8. Валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі.

АК-9. Умець вучыцца, павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

Патрабаванні да сацыяльна-асобасных кампетэнцый спецыяліста

Студэнт павінен:

САК-3. Валодаць здольнасцю да міжасобасных камунікацый.

САК-4. Валодаць навыкамі здароўезберагання.

Патрабаванні да прафесійных кампетэнцый

Студэнт павінен быць здольным:

ПК-1. Кіраваць вучэбна-пазнавальнай і вучэбна-даследчыцкай дзейнасцю навучэнцаў.

ПК-2. Выкарыстоўваць аптымальныя метады, формы і сродкі навучання.

ПК-3. Арганізоўваць і праводзіць вучэбныя заняткі разнастайных відаў і форм.

ПК-4. Арганізоўваць самастойную працу навучэнцаў.

ПК-11. Развіваць вучэбныя магчымасці і здольнасці навучэнцаў на аснове сістэмнай педагагічнай дыягностыкі.

ПК-12. Развіваць навыкі самастойнай працы навучэнцаў з вучэбнай, даведачнай, навуковай літаратурай і іншымі крыніцамі інфармацыі.

ПК-13. Арганізоўваць і праводзіць карэкцыйна-педагагічную дзейнасць з навучэнцамі.

ПК-14. Патрэджваць і пераадольваць непаспяховасць навучэнцаў.

ПК-15. Фармуляваць адукацыйныя і выхаваўчыя мэты.

ПК-16 – ацэньваць вучэбныя дасягненні навучэнцаў, а таксама ўзроўні іх выхаванасці і развіцця.

ПК-17. Ажыццяўляць прафесійную самаадукацыю і самавыхаванне з мэтай удасканалення прафесійнай дзейнасці.

ПК-18. Арганізоўваць цэласны адукацыйны працэс з улікам сучасных адукацыйных тэхналогій і педагагічных інавацый.

ПК-19. Аналізаваць і ацэньваць педагагічныя з’явы і падзеі мінулага ў святле сучасных навуковых ведаў.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Стараславянская мова” студэнт павінен **ведаць**:

– гісторыю ўзнікнення і развіцця пісьменнасці ў славянскіх народаў;

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

– культурную ролю стараславянскай мовы ў жыцці славян;

– фанетычную і граматычную сістэму стараславянскай мовы, лексічныя і фразеалагічныя асаблівасці стараславянскай мовы;

– асноўныя помнікі стараславянскай мовы, іх вызначальныя рысы.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Стараславянская мова” студэнт павінен **умець**:

– класіфікаваць фанетычныя праславянскія і паўднёваславянскія з’явы;

– апісваць марфалагічныя асаблівасці часцін мовы ў стараславянскай мове;

– тлумачыць асобныя гістарычныя чаргаванні гукаў у розных групах славянскіх моў;

– выяўляць стараславянізмы ў сучаснай беларускай мове.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Стараславянская мова” студэнт павінен **валодаць:**

– уменнем сістэматызацыі стараславянскіх моўных фактаў;

– навыкамі аналізу моўных фактаў у помніках славянскага пісьменства;

– навыкамі практычнага выкарыстання тэарэтычных ведаў пры каменціраванні стараславянскіх помнікаў пісьменства.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў шэрагу іншых дысцыплін. Сярод лінгвістычных дысцыплін, якія выкладаюцца на філалагічных факультэтах ВНУ Рэспублікі Беларусь, “Стараславянская мова” займае адно з найважнейшых месцаў у сістэме падрыхтоўкі настаўнікаў-філолагаў. Гэта самастойная лінгвістычная дысцыпліна, якая мае свой прадмет вывучэння, метады і прыёмы аналізу.

Сувязь вучэбнай дысцыпліны з іншымі дысцыплінамі. Вучэбная дысцыпліна “Стараславянская мова” звязана з такімі вучэбнымі дысцыплінамі, як “Гісторыя беларускай літаратурнай мовы”, “Сучасная беларуская літаратурная мова”, “Дыялекталогія беларускай мовы”.

У адпаведнасці з вучэбным планам установы вышэйшай адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка” на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Стараславянская мова” запланавана 68 гадзін, з якіх 34 гадзіны – аўдыторныя заняткі і 34 гадзіны – самастойная праца.

Форма атрымання вышэйшай адукацыі – дзённая і завочная.

Размеркаванне гадзін на дзённым аддзяленні:

на 1 курсе: 2 семестр:

Усяго: 68 гадзін, аўдыторных – 34 гадзіны.

Лекцыі – 20 гадзін.

Практычныя – 14 гадзін.

Самастойная праца – 34 гадзіны. Вылучыць на: раздзел 1. – 3 г., тэму 2.1 – 2 г., тэму 3.2 – 2 г., тэму 3.3 – 2 г., тэму 3.4 – 5 г., тэму 4.1 – 4 г., тэму 4.2 – 4 г., тэму 4.3 – 4 г., тэму 4.5 – 4 г., тэму 4.6 – 1 г., тэму 5.2 – 3 г.

Форма атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне (2 семестр) – **залік**.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

На завочнай форме атрымання вышэйшай адукацыі ў адпаведнасці з вучэбным планам па спецыяльнасці адводзіцца 8 аўдыторных гадзін:

на 1 курсе: 2 семестр:
Лекцыі – 6 гадзін.
Практычныя – 2 гадзіны.
Самастойная праца – 60 гадзін.
Форма атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне (3 семестр) – **залік.**

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

1. Уводзіны. Паняцце стараславянскай мовы. Стараславянская мова як агульная для многіх славян найстаражытнейшая пісьмова-літаратурная (старажытна-царкоўнаславянская) мова. Лінгвістычнае, гісторыка-культурнае і навучальнае значэнне вывучэння стараславянскай мовы. Роля стараславянскай мовы ў гісторыі беларускай літаратурнай мовы.

Славяне і славянскія мовы. Паняцце праславянскай мовы як дапісьмовай фазы развіцця славянскіх моў. Месца стараславянскай мовы сярод іншых славянскіх моў. Народная (дыялектная) аснова стараславянскай мовы.

Грамадска-гістарычныя ўмовы ўзнікнення пісьменства ў славян. Пытанне пра ўзнікненне пісьменнасць у славян да Канстанціна (Кірылы) і Мяфодзія. Значэнне славянскага пісьменства ў барацьбе за культурную і дзяржаўную незалежнасць славян. Дзейнасць Канстанціна і Мяфодзія ў Паноніі і Вялікай Маравіі. Росквіт славянскага пісьменства ў Балгарыі ў IX – X стст. Прыняцце хрысціянства ўсходнімі славянамі; роля царкоўных кніг і стараславянскай мовы.

Славянскія азбукі, пытанне пра іх паходжанне. Кірылаўская азбука.

Найважнейшыя глагалічныя і кірылаўскія помнікі, іх кароткая палеаграфічная і моўная характарыстыка. Лёс стараславянскага пісьменства ў розных славянскіх краінах: помнікі з чэхамараўскімі, сербскахарвацкімі і ўсходнеславянскімі асаблівасцямі.

Звесткі з гісторыі вывучэння стараславянскай мовы (адкрыццё, выданне і апісанне помнікаў, вывучэнне фанетыкі і граматыкі; працы М.В.Ламаносава, І.Добраўскага, А.Х.Вастокава, І.І.Сразнеўскага, П.Шафарыка, Ф.Міклашыча, В.Ягіча, П.Ф.Фартунатава, А.А.Шахматава, Я.Ф.Карскага, А.М.Сялішчава і інш.) Характарыстыка навуковай і навучальнай літаратуры па стараславянскай мове.

2. Лексіка і фразеалогія стараславянскай мовы.

2.1. Лексічны склад стараславянскай мовы. Уяўныя стараславянізмы. Семантыка-тэматычная характарыстыка стараславянскай лексікі. Семантычныя дублеты. Лексіка стараславянскай мовы паводле паходжання. Невытворныя, вытворныя і складаныя словы. Найбольш прадуктыўныя спосабы словаўтварэння.

2.2. Фразеалогія стараславянскай мовы. Фразеалагізмы стараславянскага паходжання ў беларускай мове.

3. Фанетычная сістэма стараславянскай мовы.

3.1. Асаблівасці фанетычнай сістэмы праславянскай мовы. Адлюстраванне ў стараславянскай мове праславянскай гукавой сістэмы позняга перыяду.

Рэалізацыя ў стараславянскай мове тэндэнцыі да кансалідацыі склада. Тэндэнцыя да ўзыходнай гучнасці склада (адкрытасць складоў – “закон адкрытага склада”). Дзеянне тэндэнцыі да гармоніі склада (“закон складовага сінгарманізму”) у стараславянскай мове.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3.2. Сістэма галосных гукаў, іх паходжанне. Фізіялагічная характарыстыка і класіфікацыя галосных гукаў, перадача іх на пісьме. Галосныя лабіялізаваныя і нелабіялізаваныя, насавыя і ненасавыя (чыстыя), поўнага (доўгія і кароткія) і няпоўнага (звышкароткія, або рэдукаваныя) утварэння.

Паходжанне галосных гукаў стараславянскай мовы. Фарміраванне славянскай сістэмы галосных гукаў на базе сістэмы галосных індаеўрапейскай мовы-асновы і на базе славянскага моўнага матэрыялу.

Узнікненне праславянскіх галосных [**а**], [**о**], [**е**], [**ы**], [**ь**], [**ъ**] на месцы доўгіх і кароткіх галосных індаеўрапейскай мовы (тэндэнцыя да пераўтварэння колькасных адрозненняў індаеўрапейскіх галосных у якасныя). Пераўтварэнні славянскіх галосных [**ě**] (h) у [**а**], [**о**] у [**е**]. З'яўленне славянскіх галосных [**у**], **[ę]** (B), **[ç]** (@) у выніку дзеяння тэндэнцыі да ўзыходнай гучнасці склада: змяненне індаеўрапейскіх дыфтонгаў у манафтонгі (манафтангізацыя дыфтонгаў) перад зычным і на канцы слова; змяненне дыфтангічных спалучэнняў галоснага і насавога зычнага ў закрытым складзе. Галосныя дваякага паходжання: манафтангічныя і дыфтангічныя [**и**], [**ě**] (h).

3.3. Сістэма зычных гукаў, іх паходжанне. Фізіялагічная характарыстыка і класіфікацыя зычных гукаў, перадача іх на пісьме. Суадноснасць зычных паводле цвёрдасці-мяккасці ў стараславянскай мове. Зычныя цвёрдыя, мяккія і памякчоныя. Складаўтваральныя плаўныя. Паходжанне зычных гукаў стараславянскай мовы. Паходжанне цвёрдых зычных. Паходжанне цвёрдых санорных гукаў, а таксама гукаў [**к**], [**х**], [**с**] і [**з**]. З'яўленне славянскага фрыкатыўнага звонкага гука [**в**]. Фрыкатыўны глухі гук [**ф**] у стараславянскай мове, яго паходжанне. Паходжанне мяккіх зычных. Зычны [**j**] і яго паходжанне.

Палаталізацыя (памякчэнне) зычных пад уздзеяннем галосных пярэдняга рада:

1) пераходнае памякчэнне заднеязычных;

2) лёс спалучэнняў **gv**, **kv**, **chv** перад галоснымі пярэдняга рада [**i**] і [**ě**] (h) дыфтангічнага паходжання;

3) змяненне спалучэнняў **sk**, **zg** перад галоснымі пярэдняга рада;

4) змяненне груп зычных **kt**, **gt** перад галоснымі пярэдняга рада ў розных славянскіх мовах.

Памякчэнне зычных перад [**j**]. Вынікі пераўтварэнняў праславянскіх спалучэнняў **rj**, **nj**, **lj**, **gj**, **kj**, **chj**, **sj**, **zj**, **skj**, **zgj**, **zdj**, **stj**; змяненні спалучэнняў **dj**, **tj**, а таксама **bj**, **pj**, **mj**, **vj**; лёс спалучэнняў тыпу **slj**, **snj**, **drj** і некаторых іншых.

Чаргаванні зычных, выкліканыя ўздзеяннем галосных пярэдняга рада і [**j**].

3.4. Пазіцыйныя змяненні галосных і зычных гукаў. Рэдукаваныя (звышкароткія) галосныя [**ь**], [**ъ**]. Змяненне іх перад **i**, **j** у рэдукаваныя (звышкароткія) [**и**], [**ы**]. Узнікненне рэдукаваных (звышкароткіх) [**и**], [**ы**] на месцы галосных поўнага ўтварэння [**и**], [**ы**] перад **j**. Рэдукаваны [**и**] на месцы спалучэння **jь**. Перадача рэдукаваных (звышкароткіх) [**и**], [**ы**] на пісьме. Моцная і слабая пазіцыя рэдукаваных (звышкароткіх). Падзенне рэдукаваных

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

(звышкароткіх) галосных і змены, выкліканыя гэтым працэсам. Вынікі падзення рэдукаваных (звышкароткіх).

Галосныя гукі ў пачатку слова. Галосныя, якія маглі пачынаць слова ў стараславянскай мове. Прыстаўныя зычныя [**в**] і [**j**] перад пачатковымі галоснымі. Пачатковыя ~ і **е**, **а** і **В**, **ю** і **оу** ў помніках стараславянскага пісьменства.

Чаргаванне галосных гукаў. Узнікненне і характар індаеўрапейскіх чаргаванняў галосных. Колькасныя, якасныя і якасна-колькасныя чаргаванні. Асноўныя тыпы чаргаванняў галосных у славянскіх мовах. Марфалагічнае значэнне чаргаванняў галосных у славянскіх мовах.

Спалучэнне плаўных *r* і *l* з галоснымі. Змяненне дыфтангічных спалучэнняў ***or**, ***ol**, ***er**, ***el** паміж зычнымі. Дыфтангічныя спалучэнні ***or**, ***ol** у пачатку слова перад зычным і лёс спалучэнняў тыпу ***ort**, ***olt** у славянскіх мовах. Праславянскія спалучэнні плаўных з рэдукаванымі (звышкароткімі) [**ь**], [**ъ**] тыпу ***trьt**, ***tlьt**, ***trъt**, ***tlъt** у стараславянскай і іншых славянскіх мовах.

Спрашчэнне груп зычных. Спрашчэнне груп зычных у праславянскі перыяд і адлюстраванне гэтага спрашчэння ў стараславянскай мове. Змяненне спалучэнняў **ds**, **ts**, **bs**, **ss**, **ps** у **s**; **ks** у **ch**; **pn**, **dn**, **tn**, **dn** у **n**; **dt**, **pt** у **t**; **dm**, **tm** у **m**; **dv** у **v**; **skn** у **sn**; **kst** у **st**. Пытанне аб спрашчэнні спалучэнняў **dl**, **tl** у **l**.

Дысіміляцыя ў спалучэннях **dt** і **tt**.

Змяненні ў канцы слова: страта канцавога зычнага; рэдукцыя канцавых галосных і інш.

4. Марфалогія стараславянскай мовы. Асаблівасці марфалагічнага ладу стараславянскай мовы. Граматычныя разрады слоў у стараславянскай мове.

4.1 Назоўнік. Катэгорыя роду, ліку і склону. Тыпы скланення назоўнікаў: з асновай на ***ā**, ***jā**; з асновай на ***ŏ**, ***jŏ;** з асновай на ***ŭ;** з асновай на ***ĭ;** з асновай на зычны гук (***-n-**, ***-es-**, ***-ent-**, ***-en-**, ***-er-**); з асновай на ***ū**. Цвёрдыя і мяккія варыянты скланення назоўнікаў. Чаргаванні зычных гукаў асновы пры ўтварэнні склонавых формаў.

Узнікненне катэгорыі адушаўлёнасці.

Адлюстраванне ў помніках пісьменнасці тэндэнцыі да ўніфікацыі некаторых склонавых формаў.

4.2. Займеннік. Разрады займеннікаў у стараславянскай мове.

Асабовыя займеннікі 1-ай і 2-ой асобы (азъ, ты) і зваротны займеннік себе, іх скланенне. Поўныя і энклітычныя формы асабовых і зваротнага займеннікаў, іх ужыванне. Спосабы выражэння 3-яй асобы формамі ўказальных займеннікаў è ‘той’ (", ~), онъ (оно, она).

Неасабовыя займеннікі, іх класіфікацыя паводле значэння. Скланенне неасабовых займеннікаў, якія маюць катэгорыю роду і ліку: займеннікі цвёрдай (тъ ‘той’, то, та) і мяккай (è ‘той’, ", ~) разнавіднасцей. Асаблівасці скланення

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

займенніка вьсь ‘увесь’. Скланенне неасабовых займеннікаў, якія не мелі катэгорый роду і ліку (къто, чьто).

Паходжанне канчаткаў займеннікавага скланення.

4.3. Прыметнік. Разрады прыметнікаў у стараславянскай мове. Утварэнне якасных, адносных і прыналежных прыметнікаў.

Кароткія (іменныя) і поўныя (членныя, займеннікавыя) формы прыметнікаў; адрозненне ў іх граматычным значэнні і сінтаксічным ужыванні.

Скланенне кароткіх (іменных) прыметнікаў. Утварэнне і асаблівасці скланення поўных (членных, займеннікавых) прыметнікаў. Фанетычныя пераўтварэнні ў канчатках поўных прыметнікаў.

Ступені параўнання якасных прыметнікаў. Утварэнне кароткіх і поўных формаў вышэйшай ступені параўнання прыметнікаў. Суплетыўныя формы пры ўтварэнні вышэйшай ступені параўнання. Скланенне кароткіх і поўных формаў вышэйшай ступені параўнання прыметнікаў. Утварэнне найвышэйшай ступені параўнання прыметнікаў.

4.4. Лікавыя словы. Лікавыя словы ў стараславянскай мове. Класіфікацыя іх паводле аднесенасці з часцінамі мовы. Утварэнне складаных лікавых слоў і перадача іх на пісьме. Асаблівасці скланення лікавых слоў.

4.5. Дзеяслоў. Агульныя граматычныя катэгорыі стараславянскага дзеяслова. Спрагальныя і неспрагальныя (іменныя) дзеяслоўныя формы. Дзеяслоўныя асновы: аснова цяперашняга часу і аснова інфінітыва. Дзеяслоўныя формы простыя і складаныя.

Формы цяперашняга часу. Тэматычныя і нетэматычныя дзеясловы. Размеркаванне дзеясловаў па класах. Чаргаванні галосных у дзеяслоўных парадыгмах.

Сістэма прошлых часоў. Простыя формы. Аорыст, яго значэнне. Аорыст просты і сігматычны. Імперфект, яго значэнне, утварэнне і спражэнне. Складаныя формы. Перфект і плюсквамперфект, іх значэнне, утварэнне, спражэнне.

Сістэма будучых часоў. Будучы просты, будучы складаны I і будучы складаны II.

Утварэнне формаў загаднага і ўмоўнага ладу.

Іменныя формы дзеяслова. Інфінітыў і супін, іх утварэнне.

4.6. Дзеепрыметнік. Дзеепрыметнікі цяперашняга і прошлага часу незалежнага і залежнага станаў. Скланенне іменных (нячленных) і поўных (членных) дзеепрыметнікаў.

4.7. Прыслоўе. Разрады прыслоўяў па значэнні (прыслоўі месца, часу, меры, спосабу дзеяння і інш.) Класіфікацыя прыслоўяў паводле паходжання. Утварэнне прыслоўяў.

4.8. Службовыя часціны мовы. Прыназоўнік. Першасныя (невытворныя) і новыя (вытворныя) прыназоўнікі, іх ужыванне ў пісьмовых крыніцах. Злучнік. Злучнікі простыя і складаныя. Злучальныя і падпарадкавальныя злучнікі ў

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

стараславянскай мове. Часціцы. Найбольш распаўсюджаныя ў стараславянскай мове часціцы і іх значэнні.

5. Сінтаксіс стараславянскай мовы.

5.1. Словазлучэнне. Асаблівасці дапасавання ў стараславянскай мове. Дапасаванне па сэнсу. Беспрыназоўнікавае і прыназоўнікавае кіраванне.

5.2. Просты і складаны сказы. Парадак слоў у сказе. Спосабы выражэння дзейніка і выказніка і асаблівасці іх каардынацыі. Канструкцыі з падвойнымі склонамі. Дапасаваныя і недапасаваныя азначэнні. Адмоўныя сказы. Аднасастаўныя сказы.

Складаныя сказы са злучнікамі і без злучнікаў. Складаназалежныя сказы. Ужыванне злучнікаў і злучальных слоў. Зварот “давальны самастойны”. Спосабы перадачы чужой мовы.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Вучэбна-метадычная карта вучэбнай дысцыпліны
(дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі)

№ раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Самастойная праца студэнтаў	Літаратура	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі			
	СТАРАСЛАВЯНСКАЯ МОВА (34 гадзіны)	**20**	**14**	**34**		
1.	**УВОДЗІНЫ (3 г.)**	**1**	**2**	**3**		
	1. Паняцце стараславянскай мовы. Паняцце праславянскай мовы як дапісьмовай фазы развіцця славянскіх моў. Месца стараславянскай мовы сярод іншых славянскіх моў. Народная (дыялектная) аснова стараславянскай мовы. 2. Грамадска-гістарычныя ўмовы ўзнікнення пісьменства ў славян. Славянскія азбукі, пытанне пра іх паходжанне. Кірылаўская азбука. 3. Найважнейшыя глагалічныя і кірылаўскія помнікі, іх кароткая палеаграфічная і моўная характарыстыка.	1		2 1	[3] [4] [8]	
	1. Славяне і славянскія мовы. Паняцце праславянскай мовы як дапісьмовай фазы развіцця славянскіх моў. Месца стараславянскай мовы сярод іншых славянскіх моў. Народная (дыялектная) аснова стараславянскай мовы. 2. Грамадска-гістарычныя ўмовы ўзнікнення пісьменства ў славян. Славянскія азбукі, пытанне пра іх паходжанне. Кірылаўская азбука. 3. Найважнейшыя глагалічныя і кірылаўскія помнікі, іх кароткая палеаграфічная і моўная характарыстыка. Звесткі з гісторыі вывучэння стараславянскай мовы.		2		[3] [4]	Графічны дыктант
2.	**ЛЕКСІКА І ФРАЗЕАЛОГІЯ (2 г.)**	**2**		**2**		
2.1.	*Лексічны склад стараславянскай мовы* 1. Уяўныя стараславянізмы. Семантыка-тэматычная характарыстыка стараславянскай лексікі. Семантычныя дублеты. 2. Лексіка стараславянскай мовы паводле паходжання. Невытворныя, вытворныя і складаныя словы. Найбольш прадуктыўныя спосабы словаўтварэння.	1		2	[2] [1]	
2.2.	*Фразеалогія стараславянскай мовы* Фразеалагізмы стараславянскага паходжання ў беларускай мове.	1			[2] [1]	

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3.	**ФАНЕТЫЧНАЯ СІСТЭМА СТАРАСЛАВЯНСКАЙ МОВЫ (9 г.)**	**5**	**4**	**9**		
3.1.	*Асаблівасці фанетычнай сістэмы праславянскай мовы* 1. Адлюстраванне ў стараславянскай мове праславянскай гукавой сістэмы позняга перыяду. 2. Рэалізацыя ў стараславянскай мове тэндэнцыі да кансалідацыі склада. Тэндэнцыя да ўзыходнай гучнасці склада Дзеянне тэндэнцыі да гармоніі склада ў стараславянскай мове.	1			[5] [1]	
3.2.	*Сістэма галосных гукаў, іх паходжанне* 1. Фізіялагічная характарыстыка і класіфікацыя галосных гукаў, перадача іх на пісьме. 2. Паходжанне галосных гукаў стараславянскай мовы. Тэндэнцыя ўзыходнай гучнасці склада, тэндэнцыя складовага сінгарманізму. Галосныя манафтангічнага, дыфтангічнага і дваякага паходжання.	1			[1] [5] [2]	
	1. Фізіялагічная характарыстыка і класіфікацыя галосных гукаў, перадача іх на пісьме. 2. Узнікненне праславянскіх галосных [**а**], [**о**], [**е**], [**ы**], [**ь**], [**ъ**] на месцы доўгіх і кароткіх галосных індаеўрапейскай мовы. Пераўтварэнні славянскіх галосных [**ě**] (h) у [**а**], [**о**] у [**е**]. З'яўленне славянскіх галосных [**у**], [**ę**] (#), [**Q**] (@) у выніку дзеяння тэндэнцыі да ўзыходнай гучнасці склада. 3. Галосныя дваякага паходжання: манафтангічныя і дыфтангічныя [**ě**], [**ě**] (h).		2	2	[1] [5] [4]	Апытванне, пісьмовыя і вусныя практыкаванні, каментарыі стараславянскіх тэкстаў
3.3.	*Сістэма зычных гукаў, іх паходжанне* 1. Фізіялагічная характарыстыка і класіфікацыя зычных гукаў, перадача іх на пісьме. Суадноснасць зычных паводле цвёрдасці-мяккасці ў стараславянскай мове. Складаўтваральныя плаўныя. Паходжанне зычных гукаў стараславянскай мовы. Паходжанне цвёрдых зычных. Паходжанне цвёрдых санорных гукаў, а таксама гукаў [**к**], [**х**], [**с**] і [**з**]. З'яўленне славянскага фрыкатыўнага звонкага гука [**в**]. Фрыкатыўны глухі гук [**ф**] у стараславянскай мове, яго паходжанне. Паходжанне мяккіх зычных. Зычны [**j**] і яго паходжанне. 2. Палаталізацыя (памякчэнне) зычных пад уздзеяннем галосных пярэдняга рада. Памякчэнне зычных перад [**j**]. Чаргаванні зычных, выкліканыя ўздзеяннем галосных пярэдняга рада і [**j**].	1		2	[1] [5] [2] [6]	
3.4.	*Пазіцыйныя змяненні галосных і зычных гукаў* 1. Рэдукаваныя (звышкароткія) галосныя [**ь**], [**ъ**]. Моцная і слабая пазіцыя рэдукаваных (звышкароткіх). Падзенне рэдукаваных (звышкароткіх) галосных і змены, выкліканыя гэтым працэсам. Вынікі падзення рэдукаваных (звышкароткіх). 2. Галосныя гукі ў пачатку слова. Прыстаўныя зычныя [**в**] і [**j**] перад пачатковымі галоснымі. Чаргаванне галосных гукаў. Колькасныя, якасныя і якасна-колькасныя чаргаванні. 3. Асноўныя тыпы чаргаванняў галосных у славянскіх мовах. 4. Спалучэнне плаўных *r* і *l* з галоснымі. Змяненне дыфтангічных спалучэнняў ***or**, ***ol**, ***er**, ***el** паміж зычнымі. Дыфтангічныя спалучэнні ***or**, ***ol** у пачатку слова перад зычным і лёс спалучэнняў тыпу ***ort**, ***olt** у славянскіх мовах. 5.Спрашчэнне груп зычных. 6. Дысіміляцыя ў спалучэннях **dt** і **tt**.	2		2 1	[2] [1] [5]	

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

	1. Моцная і слабая пазіцыя рэдукаваных. Падзенне рэдукаваных (звышкароткіх) галосных і змены, выкліканыя гэтым працэсам. Вынікі падзення рэдукаваных (звышкароткіх). 2. Чаргаванне галосных гукаў. Колькасныя, якасныя і якасна-колькасныя чаргаванні. Асноўныя тыпы чаргаванняў галосных у славянскіх мовах. Спалучэнне плаўных *r* і *l* з галоснымі. Змяненне дыфтангічных спалучэнняў ***or**, ***ol**, ***er**, ***el** паміж зычнымі. Дыфтангічныя спалучэнні ***or**, ***ol** у пачатку слова перад зычным і лёс спалучэнняў тыпу ***ort**, ***olt** у славянскіх мовах. Спрашчэнне груп зычных. Спрашчэнне груп зычных у праславянскі перыяд і адлюстраванне гэтага спрашчэння ў стараславянскай мове. Дысіміляцыя ў спалучэннях **dt** і **tt**.		2	2	[1] [5] [4]	Апытванне, пісьмовыя і вусныя практыкаванні, каментарыі стараславянскіх тэкстаў
4.	**МАРФАЛОГІЯ СТАРАСЛАВЯНСКАЙ МОВЫ (17 г.)**	**10**	**7**	**17**		
4.1.	*Назоўнік* 1. Катэгорыя роду, ліку і склону. 2. Тыпы скланення назоўнікаў: з асновай на ***ā**, ***jā**; з асновай на ***ŏ**, ***jŏ;** з асновай на ***ŭ;** з асновай на ***ĭ;** з асновай на зычны гук (***-n-**, ***-es-**, ***-ent-**, ***-en-**, ***-er-**); з асновай на ***ū**. Цвёрдыя і мяккія варыянты скланення назоўнікаў. Чаргаванні зычных гукаў асновы пры ўтварэнні склонавых формаў. 3. Узнікненне катэгорыі адушаўлёнасці. Адлюстраванне ў помніках пісьменнасці тэндэнцыі да ўніфікацыі некаторых склонавых формаў.	2		2	[7] [1]	
	1. Катэгорыя роду, ліку і склону. 2. Тыпы скланення назоўнікаў: з асновай на ***ā**, ***jā**; з асновай на ***ŏ**, ***jŏ;** з асновай на ***ŭ;** з асновай на ***ĭ;** з асновай на зычны гук (***-n-**, ***-es-**, ***-ent-**, ***-en-**, ***-er-**); з асновай на ***ū**. Цвёрдыя і мяккія варыянты скланення назоўнікаў. 3. Чаргаванні зычных гукаў асновы пры ўтварэнні склонавых формаў.		2	2	[1] [4]	Апытванне, пісьмовыя і вусныя практыкаванні, каментарыі стараславянскіх тэкстаў
4.2.	*Займеннік* 1. Разрады займеннікаў у стараславянскай мове. 2. Асабовыя займеннікі 1-ай і 2-ой асобы (азъ, ты) і зваротны займеннік себе, іх скланенне. Поўныя і энклітычныя формы асабовых і зваротнага займеннікаў, іх ужыванне. Спосабы выражэння 3-яй асобы формамі ўказальных займеннікаў. 3. Неасабовыя займеннікі, іх класіфікацыя паводле значэння. Скланенне неасабовых займеннікаў, якія маюць катэгорыю роду і ліку: займеннікі цвёрдай і мяккай разнавіднасцей. 4. Асаблівасці скланення займенніка вьсь ‘увесь’. 5. Скланенне неасабовых займеннікаў, якія не мелі катэгорый роду і ліку (къто, чьто).	1		2	[1] [7]	
	1. Разрады займеннікаў у стараславянскай мове. 2. Асабовыя займеннікі. 3. Неасабовыя займеннікі, іх класіфікацыя паводле значэння. Скланенне неасабовых займеннікаў,		1		[1] [4]	Апытванне, пісьмовыя і вусныя практыкаванні, камен-

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

	якія маюць катэгорыю роду і ліку. 4. Асаблівасці скланення займенніка вьсь ‘увесь’. 5. Скланенне неасабовых займеннікаў, якія не мелі катэгорый роду і ліку (къто, чьто).			2		тарыі старасла-вянскіх тэкстаў
4.3.	*Прыметнік* 1. Разрады прыметнікаў у стараславянскай мове. Утварэнне якасных, адносных і прыналежных прыметнікаў. 2. Кароткія (іменныя) і поўныя формы прыметнікаў; адрозненне ў іх граматычным значэнні і сінтаксічным ужыванні. Скланенне кароткіх (іменных) прыметнікаў. 3. Утварэнне і асаблівасці скланення поўных прыметнікаў. Фанетычныя пераўтварэнні ў канчатках поўных прыметнікаў. 4. Ступені параўнання якасных прыметнікаў. Утварэнне кароткіх і поўных формаў вышэйшай ступені параўнання прыметнікаў.	1		2	[3] [1] [7]	
	1. Разрады прыметнікаў у стараславянскай мове. Утварэнне якасных, адносных і прыналежных прыметнікаў. 2. Кароткія (іменныя) і поўныя формы прыметнікаў; адрозненне ў іх граматычным значэнні і сінтаксічным ужыванні. Скланенне кароткіх (іменных) прыметнікаў. 3. Утварэнне і асаблівасці скланення поўных прыметнікаў. Фанетычныя пераўтварэнні ў канчатках поўных прыметнікаў. 4. Ступені параўнання якасных прыметнікаў. Утварэнне кароткіх і поўных формаў вышэйшай ступені параўнання прыметнікаў.		1	2	[4] [1] [5]	Апытванне, пісьмовыя і вусныя практыкаванні, гістарычныя каментарыі старажытных тэкстаў
4.4.	*Лікавыя словы* 1. Лікавыя словы ў стараславянскай мове. Класіфікацыя іх паводле аднесенасці з часцінамі мовы. 2. Утварэнне складаных лікавых слоў і перадача іх на пісьме. 3. Асаблівасці скланення лікавых слоў.	1			[7] [1] [5]	
4.5.	*Дзеяслоў* 1. Агульныя граматычныя катэгорыі стараславянскага дзеяслова. Спрагальныя і неспрагальныя (іменныя) дзеяслоўныя формы. Дзеяслоўныя асновы: аснова цяперашняга часу і аснова інфінітыва. Дзеяслоўныя формы простыя і складаныя. 2. Формы цяперашняга часу. Тэматычныя і нетэматычныя дзеясловы. Размеркаванне дзеясловаў па класах. Чаргаванні галосных у дзеяслоўных парадыгмах. 3. Сістэма прошлых часоў. Простыя формы. Аорыст, яго значэнне. Аорыст просты і сігматычны. Імперфект, яго значэнне, утварэнне і спражэнне. Складаныя формы. Перфект і плюсквамперфект, іх значэнне, утварэнне, спражэнне. 4. Сістэма будучых часоў. Будучы просты, будучы складаны I і будучы складаны II. 5. Утварэнне формаў загаднага і ўмоўнага ладу. 6. Іменныя формы дзеяслова. Інфінітыў і супін, іх утварэнне.	2		2	[7] [1] [5]	

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

	1. Агульныя граматычныя катэгорыі стараславянскага дзеяслова. 2. Формы цяперашняга часу. Тэматычныя і нетэматычныя дзеясловы. Размеркаванне дзеясловаў па класах. 3. Сістэма прошлых часоў. Простыя формы. Аорыст, яго значэнне. Аорыст просты і сігматычны. Імперфект, яго значэнне, утварэнне і спражэнне. Складаныя формы. Перфект і плюсквамперфект, іх значэнне, утварэнне, спражэнне. 4. Сістэма будучых часоў. Будучы просты, будучы складаны I і будучы складаны II. 5. Утварэнне формаў загаднага і ўмоўнага ладу. 6. Іменныя формы дзеяслова. Інфінітыў і супін, іх утварэнне.		2	2	[4] [1] [5]	Апытванне, пісьмовыя і вусныя практыкаванні, гістарычныя каментарыі старажытных тэкстаў
4.6.	*Дзеепрыметнік* 1. Дзеепрыметнікі цяперашняга і прошлага часу незалежнага і залежнага станаў 2. Скланенне іменных (нячленных) і поўных (членных) дзеепрыметнікаў.	1			[3] [1] [5]	
	1. Дзеепрыметнікі цяперашняга і прошлага часу незалежнага і залежнага станаў 2. Скланенне іменных (нячленных) і поўных (членных) дзеепрыметнікаў.		1	1	[3] [1] [5]	Апытванне, пісьмовыя і вусныя практыкаванні
4.7.	*Прыслоўе* 1. Разрады прыслоўяў па значэнні (прыслоўі месца, часу, меры, спосабу дзеяння і інш.) 2. Класіфікацыя прыслоўяў паводле паходжання. 3. Утварэнне прыслоўяў.	1			[3] [1] [5]	
4.8.	*Службовыя часціны мовы* 1. Прыназоўнік. Першасныя (невытворныя) і новыя (вытворныя) прыназоўнікі, іх ужыванне ў пісьмовых крыніцах. 2. Злучнік. Злучнікі простыя і складаныя. Злучальныя і падпарадкавальныя злучнікі ў стараславянскай мове. 3. Часціцы. Найбольш распаўсюджаныя ў стараславянскай мове часціцы і іх значэнні.	1			[3] [1] [5]	
5.	**СІНТАКСІС (3 г.)**	**2**	**1**	**3**		
5.1.	*Словазлучэнне* 1. Асаблівасці дапасавання ў стараславянскай мове. Дапасаванне па сэнсу. 2. Беспрыназоўнікавае і прыназоўнікавае кіраванне.	1			[3] [1] [5]	

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

5.2.	*Просты і складаны сказы* 1. Парадак слоў у сказе. Спосабы выражэння дзейніка і выказніка і асаблівасці іх каардынацыі. Канструкцыі з падвойнымі склонамі. Дапасаваныя і недапасаваныя азначэнні. Адмоўныя сказы. Аднасастаўныя сказы. 2. Складаныя сказы са злучнікамі і без злучнікаў. Складаназалежныя сказы. Ужыванне злучнікаў і злучальных слоў. Зварот “давальны самастойны”. 3. Спосабы перадачы чужой мовы.	1		2 1	[3] [1] [5]	
	1. Парадак слоў у сказе. Спосабы выражэння дзейніка і выказніка і асаблівасці іх каардынацыі. Канструкцыі з падвойнымі склонамі. Дапасаваныя і недапасаваныя азначэнні. Адмоўныя сказы. Аднасастаўныя сказы. 2. Складаныя сказы са злучнікамі і без злучнікаў. Складаназалежныя сказы. Ужыванне злучнікаў і злучальных слоў. Зварот “давальны самастойны”. 3. Спосабы перадачы чужой мовы.		1		[3] [1] [5]	Апытванне, пісьмовыя і вусныя практыкаванні, гістарычныя каментарыі старажытных тэкстаў
	***Усяго гадзін у 2 семестры:* 68**	**20**	**14**	**34**		

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Вучэбна-метадычная карта вучэбнай дысцыпліны
(завочная форма атрымання вышэйшай адукацыі)

№ раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Літаратура	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі		
	СТАРАСЛАВЯНСКАЯ МОВА (8 гадзін)	**6**	**2**		
1.	**УВОДЗІНЫ (1 гадзіна)**	**1**			
	1. Паняцце стараславянскай мовы. Паняцце праславянскай мовы як дапісьмовай фазы развіцця славянскіх моў. Месца стараславянскай мовы сярод іншых славянскіх моў. Народная (дыялектная) аснова стараславянскай мовы. 2. Грамадска-гістарычныя ўмовы ўзнікнення пісьменства ў славян. Славянскія азбукі, пытанне пра іх паходжанне. Кірылаўская азбука. 3. Найважнейшыя глагалічныя і кірылаўскія помнікі, іх кароткая палеаграфічная і моўная характарыстыка.	1		[3] [4] [8]	
3.	**ФАНЕТЫЧНАЯ СІСТЭМА СТАРАСЛАВЯНСКАЙ МОВЫ (4 гадзіны)**	**3**	**1**		
3.1.	*Асаблівасці фанетычнай сістэмы праславянскай мовы* 1. Адлюстраванне ў стараславянскай мове праславянскай гукавой сістэмы позняга перыяду. 2. Рэалізацыя ў стараславянскай мове тэндэнцыі да кансалідацыі склада. Тэндэнцыя да ўзыходнай гучнасці склада Дзеянне тэндэнцыі да гармоніі склада ў стараславянскай мове.	1		[5] [1]	
3.3.	*Сістэма зычных гукаў, іх паходжанне* 1. Фізіялагічная характарыстыка і класіфікацыя зычных гукаў, перадача іх на пісьме. Суадноснасць зычных паводле цвёрдасці-мяккасці ў стараславянскай мове. Складаўтваральныя плаўныя. Паходжанне зычных гукаў стараславянскай мовы. Паходжанне цвёрдых зычных. Паходжанне цвёрдых санорных гукаў, а таксама гукаў [**к**], [**х**], [**с**] і [**з**]. З'яўленне славянскага фрыкатыўнага звонкага гука [**в**]. Фрыкатыўны глухі гук [**ф**] у стараславянскай мове, яго паходжанне. Паходжанне мяккіх зычных. Зычны [**j**] і яго паходжанне. 2. Палаталізацыя (памякчэнне) зычных пад уздзеяннем галосных пярэдняга рада. Памякчэнне зычных перад [**j**]. Чаргаванні зычных, выкліканыя ўздзеяннем галосных пярэдняга рада і [**j**].	1		[1] [5] [2] [6]	
	1. Моцная і слабая пазіцыя рэдукаваных. Падзенне рэдукаваных (звышкароткіх) галосных і змены,	1	1	[1]	Апытванне,

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

	выкліканыя гэтым працэсам. Вынікі падзення рэдукаваных (звышкароткіх). 2. Чаргаванне галосных гукаў. Колькасныя, якасныя і якасна-колькасныя чаргаванні. Асноўныя тыпы чаргаванняў галосных у славянскіх мовах. Спалучэнне плаўных *r* і *l* з галоснымі. Змяненне дыфтангічных спалучэнняў ***or**, ***ol**, ***er**, ***el** паміж зычнымі. Дыфтангічныя спалучэнні ***or**, ***ol** у пачатку слова перад зычным і лёс спалучэнняў тыпу ***ort**, ***olt** у славянскіх мовах. Спрашчэнне груп зычных. Спрашчэнне груп зычных у праславянскі перыяд і адлюстраванне гэтага спрашчэння ў стараславянскай мове. Дысіміляцыя ў спалучэннях **dt** і **tt**.			[5] [4]	пісьмовыя і вусныя практыкаванні, каментарыі стараславянскіх тэкстаў
4.	**МАРФАЛОГІЯ СТАРАСЛАВЯНСКАЙ МОВЫ (2 гадзіны)**	**2**	**1**		
4.1.	*Назоўнік* 1. Катэгорыя роду, ліку і склону. 2. Тыпы скланення назоўнікаў: з асновай на ***ā**, ***jā**; з асновай на ***ŏ**, ***jŏ;** з асновай на ***ŭ;** з асновай на ***ĭ;** з асновай на зычны гук (***-n-**, ***-es-**, ***-ent-**, ***-en-**, ***-er-**); з асновай на ***ū**. Цвёрдыя і мяккія варыянты скланення назоўнікаў. Чаргаванні зычных гукаў асновы пры утварэнні склонавых формаў. 3. Узнікненне катэгорыі адушаўлёнасці. Адлюстраванне ў помніках пісьменнасці тэндэнцыі да ўніфікацыі некаторых склонавых формаў.	1		[7] [1]	
4.5.	*Дзеяслоў* 1. Агульныя граматычныя катэгорыі стараславянскага дзеяслова. Спрагальныя і неспрагальныя (іменныя) дзеяслоўныя формы. Дзеяслоўныя асновы: аснова цяперашняга часу і аснова інфінітыва. Дзеяслоўныя формы простыя і складаныя. 2. Формы цяперашняга часу. Тэматычныя і нетэматычныя дзеясловы. Размеркаванне дзеясловаў па класах. Чаргаванні галосных у дзеяслоўных парадыгмах. 3. Сістэма прошлых часоў. Простыя формы. Аорыст, яго значэнне. Аорыст просты і сігматычны. Імперфект, яго значэнне, утварэнне і спражэнне. Складаныя формы. Перфект і плюсквамперфект, іх значэнне, утварэнне, спражэнне. 4. Сістэма будучых часоў. Будучы просты, будучы складаны I і будучы складаны II. 5. Утварэнне формаў загаднага і ўмоўнага ладу. 6. Іменныя формы дзеяслова. Інфінітыў і супін, іх утварэнне.	1		[7] [1] [5]	
	1. Дзеепрыметнікі цяперашняга і прошлага часу незалежнага і залежнага станаў. 2. Скланенне іменных (нячленных) і поўных (членных) дзеепрыметнікаў.		1	[3] [1] [5]	Апытванне, гістарычныя каментарыі старажытных тэкстаў
	Усяго гадзін у 2 семестры: 8	**6**	**2**		

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Асноўная літаратура

1. Бондалетов, В.Д. Старославянский язык. Таблицы. Тексты. Учебный словарь / В.Д. Бондалетов, Н.Г. Самсонов, Л.Г.Самсонова; под ред. проф. В.Д. Бондалетова. – 6-е изд., стереотип. – М. : Изд-во «Флинта», 2012. – 296 с.

2.Камчатнов, А.М. Старославянский язык: курс лекций. – 5-е изд., испр.и доп. / А.М. Камчатнов. – М. : Просвещение, 2009. – 219 с.

3. Каўрус, А.А.Стараславянская мова: вучэб.дапам. / А.А. Каўрус, М.М. Круталевіч. – Мінск : Бел. навука, 2005. – 386 с.

4. Мароз, С.С. Стараславянская мова: Практыкум / С.С. Мароз, М.С. Ржавуцкая, С.І. Фацеева. – Мінск : БДПУ, 2005. – 137 с.

5. Собалева, Л.І. Стараславянская мова: метадычныя ўказанні і пытанні да практычных заняткаў / Л.І. Собалева, В.В. Патапава. – Мінск : БДУ, 2008. – 57 с.

6. Соболева, Л.И. Старославянский язык в таблицах: фонетика, морфология / Л.И. Соболева. – Минск : БГУ, 2006. – 295 с.

7. Супрун, А.Е. Праславянский язык. Старославянский язык. Церковнославянский язык / А.Е. Супрун. – Минск : Право и экономика, 2013. – 254 с.

8. Хабургаев, Г.А. Старославянский язык : учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. / Г.А. Хабургаев. – М.: Просвещение,1986. – 288 с.

Дадатковая літаратура

1. Бондалетов, В.Д. Старославянский язык: Сборник упражнений / В.Д. Бондалетов, Н.Г. Самсонов, Л.Н. Самсонова; науч. ред. проф. В.Д. Бондалетов. – 3-е изд. – М. : Изд-во “Флинта”. Изд-во “Наука”, 2003. – 306 с.

2. Бондалетов, В.Д. Старославянский язык. Таблицы. Тексты. Учебный словарь / В.Д. Бондалетов, Н.Г. Самсонов, Л.Г.Самсонова; под ред. проф. В.Д. Бондалетова. – 6-е изд., стереотип. – М .: Изд-во «Флинта», 2012. – 296 с.

3. Верещагин, Е.Н. Христианская книжность Древней Руси: научно-популярный очерк / Е.Н. Верещагин. – Берлин : Директ-Медиа, 2014. – 209 с.

4. Горшков, А.И. Старославянский язык: учеб. пособие / А.И. Горшков. – М. : Астрель, 2004. – 144 с.

5. Груцо, А.П. Старославянский язык: практический курс /А.П. Груцо. – Минск : ТетраСистемс, 2005. – 336 с.

6. Загребин, В.М. Исследования памятников южнославянской и древнерусской письменности / В.М. Загребин. – М.-СПб. : Альянс-Археo, 2006. – 304 с.

7. Зализняк, А.А. Древнерусские энклитики /А.А. Зализняк. – М. : Языки славянских культур, 2008. – 276 с.

8. Иванова, Т.А. Старославянский язык: учебник. – 4-е изд., испр. и доп. / Т.А. Иванова. – СПб : Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2008. – 240 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

9. Иванова, Т.А. Старославянский язык: учебник. -- 4-е изд., испр. и доп. / Т.А. Иванова. – Спб : Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2008. – 240 с.

10. Кадочникова, О.Г. Древнеславянский перевод Поучений огласительных и тайноводственных свт. Кирилла Иерусалимского: лексика и текстологии / О.Г. Кадочникова. – М. : Эдитус, 2016. – 100 с.

11. Камчатнов, А.М. Старославянский язык: курс лекций. – 5-е изд., испр. и доп. / А.М. Камчатнов. – М. : Просвещение, 2009. – 219 с.

12. Карский, Е.Ф. Славянская кирилловская палеография / Е.Ф. Карский. – М. : Наука, 1979. – 517 с.

13. Кривчик, В.Ф. Старославянский язык: учеб. пособие / В.Ф. Кривчик, Н.С. Можейко. – Минск : Выш. школа, 1985. – 300 с.

14. Мейе, А. Общеславянский язык = Le Slave commun / под ред. С.Б. Бернштейна; пер. П.С. Кузнецова. – 3-е испр. – М. : URRS, 2011. – 491 с.

15. Собалева, Л.І. Стараславянская мова: метадычныя ўказанні і пытанні да практычных заняткаў / Л.І. Собалева, В.В. Патапава. – Мінск : БДУ, 2008. – 57 с.

16. Соболева, Л.И. Старославянский язык в таблицах: фонетика, морфология / Л.И. Соболева. – Минск : БГУ, 2006. – 295 с.

17. Соболева, Л.И. Старославянский язык: план лекций, экзаменационные вопросы, методические указания и вопросы к практическим занятиям / Л.И. Соболева. – Минск : БГУ, 2008. – 63 с.

18. Старославянский словарь (по рукописям 10-11 в.) / ред. Р.М. Цейтлин, Р. Вечерка, Э. Благова. – М. : Рус. яз, 1994 с.

19. Черванева, В.А. Вводный курс по чтению и переводу старославянских текстов: учебно-методическое пособие / В.А. Черванева. – Воронеж : Воронежский гос. пед. ун-т, 2012. – 52 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай працы па вучэбнай дысцыпліне “Стараславянская мова”

Адной з галоўных задач, якія стаяць перад вышэйшай школай, з’яўляецца павышэнне якасці падрыхтоўкі будучых спецыялістаў. Будучы выпускнік павінен не толькі атрымліваць веды па прадметах, якія прадугледжаны вучэбнымі праграмамі, авалодаць уменнямі і навыкамі выкарыстання гэтых ведаў, метадамі даследчай работы, але і ўмець самастойна набыць новыя навуковыя звесткі.

Сістэматычна арганізаваная самастойная работа студэнтаў з’яўляецца асноўным сродкам падрыхтоўкі да самастойнай дзейнасці, а змест, метады, формы выступаюць у ролі фактараў, якія ўплываюць на даную падрыхтоўку.

Арганізацыя самастойнай работы *студэнтаў дзённага аддзялення* накіравана на вырашэнне наступных задач:

– паўтарэнне, замацаванне і абагульненне раней атрыманых ведаў;

– удасканаленне прадметных навыкаў, фарміраванне даследчых уменняў і навыкаў;

– актывізацыя вучэбнай і навукова-даследчыцкай дзейнасці студэнтаў;

– фарміраванне гатоўнасці студэнтаў да самаадукацыі.

Крыніцай інфармацыі пры выкананні студэнтамі самастойнай работы могуць выступаць: канспект; друкаваныя матэрыялы; падручнікі і слоўнікі; матэрыялы на электронных носьбітах.

План самастойнай работы прадугледжвае: форму работы, змест (аб’ём) работы, тэрмін выканання, віды кантролю.

У залежнасці ад месца і часу правядзення самастойнай працы, характару кіраўніцтва ёю з боку выкладчыка і спосабу кантролю за яе вынікамі падзяляецца на наступныя віды:

– самастойную працу падчас асноўных аўдыторных заняткаў (лекцый, семінараў);

– самастойную працу пад кантролем выкладчыка ў форме планавых кансультацый, творчых кантактаў, залікаў і экзаменаў;

– пазааўдыторную самастойную працу пры выкананні студэнтам дамашніх заданняў навучальнага і творчага характару.

Самастойнасць пералічаных вышэй відаў прац досыць умоўная, і ў рэальным адукацыйным працэсе гэтыя віды перасякаюцца адзін з адным.

Самастойная праца студэнтаў дзённай формы атрымання адукацыі дастаткова разнастайная, яна можа прадугледжваць:

– выкананне самастойных прац;

– выкананне кантрольных прац, складанне схем, табліц;

– працу з даведачнай, метадычнай і навуковай літаратурай па мовазнаўстве;

– абарону выкананых прац;

– падрыхтоўку да дыскусій, канферэнцый;

– падрыхтоўку да тэсціравання і інш.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Асноўныя віды заданняў для самастойнай працы:

– вывучэнне навуковых і вучэбных тэкстаў (падручнікі, першакрыніцы, дадатковая літаратура);

– складанне плану тэксту;

– графічнае адлюстраванне структуры тэксту;

– канспектаванне тэксту;

– выпіскі з тэксту;

– праца са слоўнікамі, даведнікамі; азнаямленне з нарматыўнымі дакументамі;

– вучэбна-даследчыцкая дзейнасць;

– выкарыстанне аўдыа- і відэазапісаў.

Для замацавання і сістэматызацыі ведаў, набытых студэнтамі самастойна, выкарыстоўваюцца наступныя віды дзейнасці:

– праца з канспектам лекцыі (апрацоўка тэксту), паўторная работа над вучэбным матэрыялам (з падручнікаў, першакрыніц, дадатковай літаратуры і інш.);

– складанне планаў і тэзісаў адказаў;

– складанне табліц для сістэматызацыі навучальнага матэрыялу;

– вывучэнне нарматыўных матэрыялаў;

– адказы на кантрольныя пытанні;

– падрыхтоўка паведамленняў да выступлення на семінары, канферэнцыі;

– падрыхтоўка рэфератаў, дакладаў;

– складанне бібліяграфіі і інш.;

Для фарміравання ўменняў выкарыстоўваюцца наступныя віды дзейнасці:

– выкананне практыкаванняў па ўзоры;

– рашэнне варыянтных заданняў і практыкаванняў;

– выкананне схем, табліц і пад.;

– рэфлексіўны аналіз прафесійных уменняў з выкарыстаннем аўдыё- і відэатэхнікі і інш.

Віды заданняў для самастойнай працы, іх змест і характар могуць мець варыятыўны і дыферэнцыяваны характар, улічваць спецыфіку матэрыялу, які выносіцца на самастойнае вывучэнне.

Сярод канкрэтных відаў самастойнай работы рэкамендуецца выкарыстоўваць наступныя:

а) самастойная работа па ўзоры (перанос вядомага спосабу ў аналагічную сітуацыю). Пазнаваўчая дзейнасць студэнтаў пры выкананні гэтых заданняў выяўляецца ў асэнсаванні, запамінанні і ўзнаўленні вучэбнага матэрыялу і прымяненні яго па ўзоры. Яе асноўная мэта – замацаванне ведаў, фарміраванне ўменняў і навыкаў.

б) рэканструктыўна-варыятыўная самастойная работа (перанос вядомага спосаба з некаторай мадыфікацыяй у незнаёмую сітуацыю). На гэтым узроўні студэнт прымяняе вядомы спосаб, адаптуючы яго да новай сітуацыі.

в) эўрыстычная самастойная работа (перанос вядомых спосабаў у нестандартную сітуацыю). Пры гэтым студэнт самастойна выбірае, якія рысы

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

ён можа вылучыць, у якой паслядоўнасці іх падаць і на якія акцэнтаваць асаблівую ўвагу. Дзякуючы гэтаму, самастойная работа набывае даследчы характар.

Для правядзення кантролю самастойнай працы студэнтаў выкарыстоўваюцца:

– праверка індывідуальных заданняў;
– семінарскія заняткі;
– калёквіумы;
– канферэнцыі;
– залікі па тэмах, па раздзелах;
– тэсціраванне;
– кантрольныя работы;
– вусны і пісьмовы экзамены.

Для кантролю эфектыўнасці арганізацыі самастойнай працы студэнтаў можна праводзіць анкетаванне, падчас якога выяўляць карыснасць тых ці іншых відаў і арганізацыйных формаў самастойных прац, правільнасць і своечасовасць іх уключэння ў навучальны працэс, дастатковасць метадычнага забеспячэння, адпаведнасць запланаванага часу на іх выкананне і г.д.

Крытэрыямі адзнакі вынікаў самастойнай працы студэнта могуць з'яўляцца:

– узровень засваення студэнтам вучэбнага матэрыялу;
– уменне студэнта выкарыстоўваць тэарэтычныя веды пры выкананні практычных задач;
– абгрунтаванасць і выразнасць выкладу адказу;
– афармленне матэрыялу ў адпаведнасці з патрабаваннямі стандартаў;
– сфарміраваныя ўменні і навыкі ў адпаведнасці з мэтамі і задачамі вывучэння дысцыпліны.

Самастойная работа студэнтаў можа быць паспяховай толькі ў выпадку яе правільнай арганізацыі, неабходнага метадычнага суправаджэння, дзейснага кантролю, абавязковай сістэматызацыі, а пры неабходнасці і карэкціроўкі ведаў, атрыманых студэнтамі самастойна.

Важным змястоўным элементам самастойнай работы з’яўляецца работа студэнтаў над памылкамі, дапушчанымі пры выкананні запланаванай работы. Выкладчык толькі падкрэслівае словы і выразы, у якіх назіраецца памылковае напісанне ці ўжыванне, даючы студэнту магчымасць разабрацца з імі самастойна, г.з. зрабіць гэтыя недахопы аб’ектамі свядомай мэтанакіраванай работы.

Арганізацыя самастойнай работы *студэнтаў завочнага аддзялення* накіравана на вырашэнне наступных задач:

– паўтарэнне, замацаванне і абагульненне раней атрыманых ведаў;
– удасканаленне прадметных навыкаў, фарміраванне даследчых уменняў і навыкаў;
– актывізацыя вучэбнай і навукова-даследчыцкай дзейнасці студэнтаў.
– фарміраванне гатоўнасці студэнтаў да самаадукацыі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Крыніцай інфармацыі пры выкананні студэнтамі названых відаў самастойнай работы могуць выступаць: канспект, друкаваныя матэрыялы, падручнікі і слоўнікі, матэрыялы на электронных носьбітах.

План самастойнай работы прадугледжвае: форму работы, змест (аб'ём) работы, тэрмін выканання, віды кантролю.

Самастойная праца студэнтаў-завочнікаў па беларускай мове прадугледжвае:

– вывучэнне лекцыйнага матэрыялу па сучаснай беларускай літаратурнай мове, працу з навукова-тэхнічнай літаратурай пры вывучэнні раздзелаў лекцыйнага курсу, вынесеных на самастойнае авалоданне;

– падрыхтоўку да семінараў, практычных заняткаў;

– падрыхтоўку кантрольных работ;

– выкананне індывідуальных заданняў, прадугледжаных вучэбным планам;

– выкананнне выпускной кваліфікацыйнай работы.

Асноўныя віды заданняў для самастойнай працы:

– вывучэнне навуковых і вучэбных тэкстаў (падручнікі, першакрыніцы, дадатковая літаратура);

– складанне плану тэксту;

– графічнае адлюстраванне структуры тэксту;

– канспектаванне тэксту;

– выпіскі з тэксту;

– праца са слоўнікамі, даведнікамі; азнаямленне з нарматыўнымі дакументамі;

– вучэбна-даследчыцкая дзейнасць;

– выкарыстанне аўдыа- і відэазапісаў.

Для замацавання і сістэматызацыі ведаў, набытых студэнтамі самастойна, выкарыстоўваюцца наступныя віды дзейнасці:

– праца з канспектам лекцыі (апрацоўка тэксту), паўторная работа над вучэбным матэрыялам (з падручнікаў, першакрыніц, дадатковай літаратуры і інш.);

– складанне планаў і тэзісаў адказаў;

– складанне табліц для сістэматызацыі навучальнага матэрыялу;

– вывучэнне нарматыўных матэрыялаў;

– адказы на кантрольныя пытанні;

– падрыхтоўка паведамленняў да выступлення на семінары, канферэнцыі;

– падрыхтоўка рэфератаў, дакладаў;

– складанне бібліяграфіі і інш.;

Для фарміравання ўменняў выкарыстоўваюцца наступныя віды дзейнасці:

– выкананне практыкаванняў па ўзоры;

– рашэнне варыянтных заданняў і практыкаванняў;

– выкананне схем, табліц і пад.;

– рэфлексіўны аналіз прафесійных уменняў з выкарыстаннем аўдыё- і відэатэхнікі і інш.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Віды заданняў для самастойнай працы, іх змест і характар могуць мець варыятыўны і дыферэнцыяваны характар, улічваць спецыфіку матэрыялу, які выносіцца на саматойнае вывучэнне.

Сярод канкрэтных відаў самастойнай работы рэкамендуецца выкарыстоўваць наступныя:

а) самастойная работа па ўзоры (перанос вядомага спосабу ў аналагічную сітуацыю).

б) рэканструктыўна-варыятыўная самастойная работа (перанос вядомага спосаба з некаторай мадыфікацыяй у незнаёмую сітуацыю).

в) эўрыстычная самастойная работа (перанос вядомых спосабаў у нестандартную сітуацыю).

Для правядзення кантролю самастойнай працы студэнтаў выкарыстоўваюцца:

– праверка індывідуальных заданняў;
– семінарскія заняткі;
– залікі па тэмах, па раздзелах;
– тэсціраванне;
– кантрольныя работы;
– вусны і пісьмовы экзамены.

Для кантролю эфектыўнасці арганізацыі самастойнай працы студэнтаў можна праводзіць анкетаванне, падчас якога выяўляць карыснасць тых ці іншых відаў і арганізацыйных формаў самастойных прац, правільнасць і своечасовасць іх уключэння ў навучальны працэс, дастатковасць метадычнага забеспячэння, адпаведнасць запланаванага часу на іх выкананне і г.д.

Крытэрыямі адзнакі вынікаў самастойнай працы студэнта могуць з'яўляцца:

– узровень засваення студэнтам вучэбнага матэрыялу;
– уменне студэнта выкарыстоўваць тэарэтычныя веды пры выкананні практычных задач;
– абгрунтаванасць і выразнасць выкладу адказу;
– афармленне матэрыялу ў адпаведнасці з патрабаваннямі стандартаў;
– сфарміраваныя ўменні і навыкі ў адпаведнасці з мэтамі і задачамі вывучэння дысцыпліны.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Патрабаванні да выканання самастойнай працы студэнтаў

№ н/п	Назва тэмы, раздзела	Колькасць гадзін на СПС	Заданне	Форма выканання
1.	*Уводзіны.* Грамадска-гістарычныя ўмовы ўзнікнення пісьменства ў славян. Славянскія азбукі, пытанне пра іх паходжанне. Кірылаўская азбука.	2	Заканспектаваць параграф [3, с.10-30].	Канспект
2.	*Уводзіны.* Найважнейшыя глагалічныя і кірылаўскія помнікі, іх кароткая характарыстыка.	1	Зрабіць тэзісны план-канспект [3, с.41-50].	Тэзісны план-канспект
3.	*Лексічны склад стараславянскай мовы.* Лексіка стараславянскай мовы паводле паходжання. Невытворныя, вытворныя і складаныя словы. Найбольш прадуктыўныя спосабы словаўтварэння.	2	Выканаць практыкаванне [4, практ.112, с. 50].	Вуснае практыкаванне
4.	*Сістэма галосных гукаў, іх паходжанне.* Галосныя дваякага паходжання: манафтангічныя і дыфтангічныя	2	Выканаць практыкаванне [4, практ.13, с.7].	Пісьмовае практыкаванне
5.	*Сістэма зычных гукаў, іх паходжанне.* Палаталізацыя (памякчэнне) зычных пад уздзеяннем галосных пярэдняга рада. Памякчэнне зычных перад [**j**]. Чаргаванні зычных, выкліканыя ўздзеяннем галосных пярэдняга рада і [**j**].	2	Зрабіць тэставыя заданні № 8-17, варыянт 1 [4, с.68-69].	Тэставыя заданні
6.	*Пазіцыйныя змяненні галосных і зычных.* Асноўныя тыпы чаргаванняў галосных у славянскіх мовах.	2	Зрабіць тэставыя заданні № 4-7, варыянт 2 [4, с.70].	Тэставая работа
7.	*Пазіцыйныя змяненні галосных і зычных.* Дысіміляцыя ў спалучэннях **dt** і **tt**.	1	Выканаць заданне № 32 [4, с.14].	Пісьмовае заданне

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

8.	*Пазіцыйныя змяненні галосных і зычных.* Спрашчэнне груп зычных. Спрашчэнне груп зычных у праславянскі перыяд і адлюстраванне гэтага спрашчэння ў стараславянскай мове.	2	Перакласці тэкст, растлумачыць чаргаванні зычных [4, № 34, с.14].	Пісьмовы пераклад з дадатковым заданнем
9.	*Назоўнік.* Узнікненне катэгорыі адушаўлёнасці. Адлюстраванне ў помніках пісьменнасці тэндэнцыі да ўніфікацыі некаторых склонавых формаў.	2	Зрабіць частковы марфалагічны аналіз назоўнікаў [4, кантрольная праца № 2, заданне 2, с.58].	Марфалагічны аналіз
10.	*Назоўнік.* Чаргаванні зычных гукаў асновы пры ўтварэнні склонавых формаў.	2	Выканаць параўнальны аналіз марфалагічных адзінак [4, № 41, с.17].	Параўнальны аналіз склонавых формаў
11.	*Займеннік.* Асаблівасці скланення займенніка вьсь ‘увесь’.	2	Зрабіць марфалагічны разбор займенніка вьсь [4, № 50, с.21].	Марфалагічны разбор
12.	*Займеннік*. Скланенне неасабовых займеннікаў, якія не мелі катэгорый роду і ліку (къто, чьто).	2	Вызначыць марфалагічныя прыметы неасабовых займеннікаў [4, № 51, с.22].	Марфалагічны аналіз
13.	*Прыметнік.* Утварэнне і асаблівасці скланення поўных прыметнікаў. Фанетычныя пераўтварэнні ў канчатках поўных прыметнікаў.	2	Вызначыць фанетычныя асаблівасці поўных прыметнікаў [4, практ. 54, с.23].	Вуснае практыкаванне
14.	*Прыметнік.* Ступені параўнання якасных прыметнікаў. Утварэнне кароткіх і поўных формаў вышэйшай ступені параўнання прыметнікаў.	2	Выканаць марфемны разбор якасных прыметнікаў [4, № 58, с.24].	Марфемны разбор
15.	*Дзеяслоў.* Утварэнне формаў загаднага і ўмоўнага ладу.	2	Паказаць асаблівасці ўтварэння формаў дзеяслова [4, № 75, с.32-33].	Словаўтваральны аналіз
16.	*Дзеяслоў.* Іменныя формы дзеяслова. Інфінітыў і супін, іх утварэнне.	2	Зрабіць параўнальны аналіз інфінітыва і супіна [4, № 76, с.33].	Параўнальны аналіз
17.	*Дзеепрыметнік.* Скланенне іменных (нячленных) і поўных (членных) дзеепрыметнікаў.	1	Праскланяць дзеепрыметнікі [4, практ.84, с.35].	Вуснае практыкаванне

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

18.	*Просты і складаны сказы.* Складаныя сказы са злучнікамі і без злучнікаў. Складаназалежныя сказы. Ужыванне злучнікаў і злучальных слоў. Зварот “давальны самастойны”.	2	Перакласці і прааналізаваць тэкст на сінтаксічным узроўні [4, № 100, с.63].	Пераклад і аналіз тэксту на сінтаксічным узроўні
19.	*Просты і складаны сказы.* Спосабы перадачы чужой мовы.	1	Перакласці тэкст і выявіць адпаведныя сінтаксічныя адзінкі [4, № 102, с.44].	Вусны пераклад з дадатковым заданнем

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Пералік сродкаў дыягностыкі, якія выкарыстоўваюцца пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны “Стараславянская мова”

Для атрымання аб’ектыўнай інфармацыі аб ўзроўні паспяховасці студэнтаў мэтазгодна сістэматычна выкарыстоўваць розныя віды кантролю, сярод якіх: бягучы, тэматычны, прамежкавы і выніковы. Кожны з відаў кантролю ўжываецца на пэўным этапе навучання і выконвае ў педагагічным працэсе адну з функцый: стымулюючую, навучальную, дыягнастычную, выхаваўчую і інш.

Дыягностыка кампетэнцый па дысцыпліне можа мець розныя формы.

1. Вусны кантроль:

– франтальнае, індывідуальнае, ушчыльненае (камбінаванае) апытванне на лекцыях і практычных занятках,

– калёквіумы,

– даклады на канферэнцыях,

– вусны аналіз тэксту стараславянскага пісьменства,

– вусны залік.

2. Пісьмовы кантроль:

– тэрміналагічныя дыктанты,

– кантрольныя работы,

– пісьмовыя работы па аўдыторных (дамашніх) практыкаваннях,

– рэфераты,

– пісьмовы аналіз стараславянскага тэксту,

– пісьмовы залік.

3. Тэставы кантроль: выкананне тэставых заданняў адкрытага і закрытага тыпу.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ УВА

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, што распрацавала вучэбную праграму
1. Сучасная беларуская літаратурная мова 2. Гісторыя беларускай літаратурнай мовы 3. Беларуская дыялекталогія	Кафедра беларускага мовазнаўства	Дубліраванне вучэбнага матэрыялу і неістотныя супярэчнасці паміж праграмамі ліквідаваны на этапе распрацоўкі вучэбных праграм.	Пратакол № 8 ад 23.03. 2018 г.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ